

**Оперативен план за изпълнение на втория етап на Националната стратегия за развитие на научните изследвания
в Република България 2017 - 2030 г.**

Мерки	Период на изпълнение	Индикативна инвестиция		Отговорна институция
		Необходимо финансиране (лв.)	Източник	
Политика за развитие на човешките ресурси				
Специфична цел 1: Осигуряване на висока квалификация и ефективно кариерно развитие на учените, основано на високо ниво на научните изследвания				
Дейност 1.1. Ефективност на системата на научните изследвания				
1.1.1. Изработване на механизъм за устойчиво финансиране на публичните научни организации и държавните висши училища.	2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	МОН, ВУ, НО
1.1.2. Осигуряване на субсидията за научноизследователска и художественотворческа дейност на висшите училища в зависимост от постигнатите научни или художественотворчески резултати.	постоянен	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	МОН
Дейност 1.2. Периодично атестиране на научните организации и висшите училища, съобразено със спецификата на отделните науки, както и периодично атестиране на учените				
1.2.1. Прилагане на система за периодична оценка на научните организации и висши училища, финансирани от държавния бюджет. Системата ще се основава на международно приети наукометрични показатели (реферирани научни трудове, цитирания, патенти, проекти и др.).	постоянен	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	МОН НАЦИД, ВУ, НО

Мерки	Период на изпълнение	Индикативна инвестиция		Отговорна институция
		Необходимо финансиране (лв.)	Източник	
1.2.2. Интегриране на информацията от атестацията на учените и резултатите от нея с информацията за съответния учен в Регистъра на академичния състав.	2025	-	-	МОН, НАЦИД
1.2.3. Въвеждане и прилагане от висшите училища и научните организации на институционални стратегии за научно развитие, вкл. на ниво факултети и институти, за повишаване качеството на научните изследвания и на научния потенциал и трансфер на резултати и знание, както и планове за изпълнението им.	постоянен	-	-	ВУ, НО
1.2.4. Провеждане на независим преглед на системата на научните организации и ВУ и изготвяне на пътна карта за реформи съобразно международната практика и натрупан опит в органите на Европейската комисия.	2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	МОН
Дейност 1.3. Повишаване квалификацията на учените в научните организации и висшите училища				
1.3.1. Предоставяне на възможности за сформирани на нови научни екипи, работещи по водещи научни тематики във ВУ и НО.	2024-2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	ФНИ
1.3.2. Насърчаване на академичния обмен между България и Конфедерация Швейцария.	2024-2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ, Българо-Швейцарска програма	МОН, НО и ВУ Център за академични изследвания към СУ
1.3.3. Швейцарско - българска програма за научни изследвания в рамките на втория принос на Конфедерация Швейцария към разширения ЕС компоненти.	2024-2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ, Българо-Швейцарска програма	МОН, НО и ВУ

Мерки	Период на изпълнение	Индикативна инвестиция		Отговорна институция
		Необходимо финансиране (лв.)	Източник	
1.3.4. Разработване и изпълнение на национална програма за подкрепа на докторанти и постдокторанти за специализации в чуждестранни високотехнологични организации, научни комплекси и инфраструктури.	2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	МОН, ФНИ
1.3.5. Разработване и изпълнение на национална програма за подпомагане участието на български учени в международни научни форуми.	2025	В рамките на утвърдения бюджет	ДБ	МОН
Специфична цел 2: Повишаване на жизнения стандарт и на социалния статус на учените и специалистите, заети с научноизследователска дейност, посредством осигуряване на адекватно и съобразено с постигнатите резултати заплащане, както и на добри условия на труд				
Дейност 2.2. Подобряване условията на труд на учените и специалистите				
2.2.1. Създаване на привлекателни условия за качествени научни изследвания чрез изпълнение на програми и проекти за инвестиции в материалната академична среда и средства за капиталови разходи, реновиране на учебни зали и лаборатории.	2024 - 2025	В рамките на утвърдените бюджети	ЕФРР, НПВУ	МРРБ, НО, и ВУ
Дейност 2.3. Повишаване на общественя престиж на учения и на научноизследователската дейност				
2.3.1. Популяризиране на значими научни постижения на интернет страниците на МОН, ФНИ, НО и висшите училища и посредством социалните мрежи.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН, ФНИ НО и ВУ
2.3.2. Насърчаване въвеждането в програмите на държавните медии на рубрики за достиженията на науката.	2024-2025	-	-	МОН
Специфична цел 3. Повишаване на броя на учените до характерни за ЕС нива и балансираното им разпределение по възраст, пол, научни области и по региони				
Дейност 3.1. Значително разширяване на докторантурата като първа стъпка в научната кариера				

Мерки	Период на изпълнение	Индикативна инвестиция		Отговорна институция
		Необходимо финансиране (лв.)	Източник	
3.1.1. Осигуряване на финансиране за провеждане на научните изследвания и тяхното представяне на научни форуми по време на докторантурата.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	ВУ НО
Дейност 3.2. Привличане на повече млади хора към докторантура и постдокторантура				
3.2.1. Изпълнение на програми за финансиране на докторантури и постдокторантури чрез проекти на кандидатите или на приемащите организации, включително и чрез използване на възможностите на европейски и международни програми-	2024 - 2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ, ЕСФ	МОН
3.2.2. Гарантиране на съществуващите и осигуряване на допълнителни социални облекчения за докторанти и постдокторанти, в т.ч. и облекчения при приемане на децата на докторантие и постдокторантите в детски ясли и детски градини.	Прилагане: Постоянно	-	-	МОН, общини
3.2.3. Осигуряване на специализирани курсове за докторанти и постдокторанти, които ще бъдат полезни при продължаване на кариерата им в научна организация, университет, индустрия, администрация и др.	Прилагане: Постоянно	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	НО ВУ
3.2.4. Осигуряване на специализирани курсове по български език за чуждестранни докторанти и постдокторанти.	Прилагане: Постоянно	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	НО ВУ
Дейност 3.3. Привличане на млади доктори за научна работа в страната				
3.3.1. Поддържане и разширяване на конкурси за проекти на млади учени в научните организации и висшите училища, организирани от ФНИ.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	ФНИ НО ВУ

Мерки	Период на изпълнение	Индикативна инвестиция		Отговорна институция
		Необходимо финансиране (лв.)	Източник	
Дейност 3.4. Осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина				
3.4.1. Разработване от МОН и изпълнение на програма за работа с българската научна диаспора в чужбина с осигурено финансиране, в т.ч. представяне на постиженията им в средните и висшите училища.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН НО ВУ

Индикатор	2022	2023	2024	2025
Брой публикации на български автори, видими в световните бази данни WoS	6 390	6 581	6 778	6947
Персонал зает в НИРД в еквивалент на пълна заетост като % от работната сила	0,79	0,82	0,85	0,90
Общ брой изследователи в еквивалент на пълна заетост	27 090	27 500	28 000	28 400
Брой защитили през годината докторанти	1000	1100	1200	1300
Брой преминали през независима външна оценка научни организации и висши училища	-	-	-	15

Политика за развитие на научната инфраструктура

Специфична цел 4. Развитие, поддръжане и ефективно използване на модерна научна инфраструктура, балансирана по тематични области и региони, и осигуряване на необходим достъп до европейска и международна научна инфраструктура

Дейност 4.1. Създаване и развитие на Центрове за върхови постижения, Центрове за компетентност, Регионални научни центрове

4.1.1. Устойчиво развитие на новосъздадените по ОП НОИР Центрове за върхови постижения и Центрове за компетентност.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ЕФРР ДБ	ИА ПО МИР МОН
4.1.2. Процедура за научноизследователски инфраструктурни проекти в тематичните области на ИСИС и целите за устойчиво развитие на ООН.	2025	В рамките на утвърдените бюджети	ЕФРР	ИА ПО МИР МОН
Дейност 4.2. Развитие на Националната пътна карта за научна инфраструктура и активно участие в Европейската карта за научна инфраструктура				
4.2.1. Преглед и актуализиране на Националната пътна карта за научна инфраструктура с отчитане на националните приоритети.	2024 - 2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
4.2.2. Изграждане, обновяване, модернизиране, поддръжка и разширяване на научната инфраструктура.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
4.2.3. Насърчаване участието на национални научни инфраструктури в европейски консорциуми за научноизследователска инфраструктура	2024-2025	-	ДБ	МОН
Дейност 4.3. Осигуряване на ефективно функциониране и развитие на централите за НИРД и научната инфраструктура				
4.3.1. Усъвършенстване на процедурите по ЗОП и Правилника за приложението му, които да гарантират на научните организации успешното и облекчено изпълнение на значими национални и международни проекти.	2025	-	-	МОН, МФ
4.3.2. Свързване на регистрите на НАЦИД в областта на висшето образование и науката.	2025	В рамките на утвърдените бюджети	ЕФРР	НАЦИД, МОН

Деятност 4.4. Осигуряване на съвременни условия за научни изследвания в научните организации и висшите училища в страната				
4.4.1. Осигуряване от държавния бюджет и други източници на достъп до бази данни и научни публикации в пълен текст за учените в България с отчитане на приоритетите, интересите на научната общност и финансовите възможности.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ВУ НО
Деятност 4.5. Създаване на научно-иновационни комплекси като водещи научни центрове				
4.5.1. Създаване на обединения на научни инфраструктури, част от НПКНИ, за осъществяване на съвместни дейности за изграждане поддържане и развитие на научноизследователската инфраструктура, която създава условия за извършване на научни изследвания или на иновационна дейност, включително и за изпълнението на програми по тематичните области от ИСИС.	2024 - 2025	В рамките на утвърдените бюджети	ЕФРР	МОН

Индикатор за изпълнение на политиката за развитие на научната инфраструктура	2022	2023	2024	2025
Брой изградени инфраструктури	2	16	18	20
Брой партньорства в европейски консорциуми на ЕСФНИ	12	13	14	14

Политика за развитие на фундаментални научни изследвания и насърчаване на върхови научни постижения

Специфична цел 5. Устойчиво възстановяване на международните позиции на страната по количеството и качеството на международно видимата научна продукция до и над нивото, характерно за началото на века

Дейност 5.1. Въвеждане на временна програма за насърчаване на публикуването в авторитетни международни списания с импакт фактор/ранг и повишаване на видимостта на публикуваните резултати

5.1.1. Ежегодно отчитане броя научни статии от страната, включени през предходната година в основна международна база данни (Web of Science или Scopus), и разпределението им по български научни институции.	постоянен	-	-	МОН, НО, ВУ
5.1.2. Стимулиране на публикационната активност на изследователския състав и повишаване броя на научните публикации в авторитетни научни списания, както и насърчаване на споделяне на научна информация в отворен читателски достъп.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН

Дейност 5.2. Насърчаване на публикуването в международно реферирани научни списания

5.2.1. Отчитане на включените в системите за атестиране на показатели за рейтинга на научните списания, в които са публикувани трудовете на научна институция/отделен изследовател за предходен период.	постоянен	-	-	НО ВУ
5.2.2. Включване в системите за атестиране на показатели, отчитащи отзвук на публикувани трудовете на научна институция/отделен изследовател за предходен период.	постоянен	-	-	НО ВУ

Специфична цел 6. Повишаване на количеството и качеството на научните изследвания, свързани с проблеми от национално значение

Дейност 6.1. Насърчаване на създаването на научни трудове, свързани с националната идентичност и с проблеми от национално и обществено значение

6.1.1. Подготовка на национална програма, насочена към осигуряване на отворена наука, чрез достъп до научни публикации и научни данни, в т.ч. стимулиране изграждането на институционални хранилища (ВУ/НО) за съхранение и	2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
--	------	----------------------------------	----	-----

разпространение на научноизследователски данни с отворен достъп.				
6.1.2. Създаване на информационна система за споделяне на данни с оглед насърчаване на сътрудничеството между изследователи от различни области, бизнеса и академичните среди.	2025	В рамките на утвърдените бюджети	ПНИДИИТ, ЕФРР	МОН, МИР
Дейност 6.2. Разширяване на проектното и програмно финансиране на научните изследвания				
6.2.1. Ежегодно провеждане на конкурси за проекти за научни изследвания с нарастващо финансиране от ФНИ.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ФНИ
6.2.2. Увеличаване на участието в съвместно финансирани партньорства по „Хоризонт Европа“	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ФНИ
6.2.3. Разработване и изпълнение на национални научни програми и тематични секторни програми за провеждане на научни изследвания по обществените предизвикателства в партньорство между ФНИ, ресорни министерства и ведомства, публични национални и местни структури.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ФНИ
6.2.4. Оценка на ефекта от изпълнението на националните научни програми.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
6.2.5. Изпълнение на механизъм за бързо възлагане и провеждане на научни изследвания в отговор на неотложно възникнали потребности и проблеми от национално или регионално значение.	постоянен	-	-	МОН БАН

Индикатор	2022	2023	2024	2025
-----------	------	------	------	------

Позиция на България в световната класация по брой индексирани в WoS публикации	74 / 211	73 / 211	72 / 211	72/211
Процент на топ 10% статии от общия брой статии	7,89%	8,00%	8,00%	8,05%
Общ дял на публикациите на отворен достъп спрямо всички реферирани публикации на български автори (% публ. „златен модел“ съгласно данни от WoS)	35,63%	47,02%	51,20%	55,40%

Политика за стимулиране на приложни научни изследвания

Специфична цел 7. Поощряване на приложните научни изследвания и фокусирането им върху приоритетните области на ИСИС

Дейност 7.1. Подобряване на нормативната база за провеждане на приложни научни изследвания

7.1.1. Подпомагане на съществуващите Центрове за трансфер на технологии към изследователските ВУ и БАН и пълноценното им използване, както и създаване на нови такива.	2025	В рамките на утвърдените бюджети	НПВУ	ОП ПО НО ВУ
7.1.2. Разработване и прилагане на механизъм за защита на интелектуалната собственост във всички организации, занимаващи се с НИРД, включително система за подпомагане на патентоването на приложни научни резултати.	2025	-В рамките на утвърдените бюджети	ДБ, НПВУ	МОН, ФНИ, МИР, НИФ Патентно ведомство

Дейност 7.2. Въвеждане на специфични програми за провеждане на приложни научни изследвания

7.2.1. Разработване на стратегически програми за приложни научни изследвания в приоритетните области на ИСИС.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МИР, НИФ
Специфична цел 8. Стимулиране на частните инвестиции в науката				
Дейност 8.1. Подобряване на нормативната база за стимулиране на частни инвестиции в научните изследвания и въвеждане на механизми за научни изследвания по проблеми на индустрията				
8.1.1. Прилагане на процедури и механизми (напр. ваучерна система) за насърчаване провеждането на съвместни приложни научни изследвания на бизнеса и академичните среди.	2025	-	ДБ, ЕФРР	МИР
8.1.2. Въвеждане на насърчителни схеми за заетост в предприятията на млади изследователи, придобили научно-образователната степен „доктор“.	2025	-	ЕФРР	МИР
8.1.3. Създаване и развитие на модел на мрежа от изследователски ВУ в подкрепа на индустрията и обществото	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	НПВУ	МОИ, ИАПО

Индикатор	2022	2023	2024	2025
Общо разходи за НИРД като % от БВП	0,88%	0,95%	1,5%	1,8%
Финансиране на НИРД по консолидираната фискална програма като % от БВП	0,25%	0,30%	0,50%	1%
Иновационен индекс като процент от средната стойност на индекса за ЕС	41,31%	46,68%	50%	52%
Дял на цитираните публикации от общия брой публикации (Web of Science)	48.42%	50%	50%	50%

Политика за интеграция в Европейското изследователско пространство и разширяване на международното научно сътрудничество

Специфична цел 9. Задълбочаване интегрирането на българската научна общност в Европейското изследователско пространство и разширяване на международното научно сътрудничество (в приложение 1.1)

Дейност 9.1. Пълноценно използване на възможностите на европейските програми в областта на НИРД

9.1.1. Насърчаване участието в органите на ЕС и ОИСР.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН, секторни министерства
9.1.2. Участие при разработването на политиките на ЕС в областта на НИРД и гарантиране на националните интереси.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН секторни министерства
9.1.3. Насърчаване участието на български колективи в проекти и програми за двустранно и многостранно сътрудничество, финансирани или съфинансирани по европейските рамкови програми - ЕРА-НЕТ, КОСТ, научни мрежи, обединени изследователски центрове и др.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ФНИ
9.1.4. Поддържане на интерактивен информационен портал, осигуряващ актуална информация и консултации при подготовка, изпълнение и отчитане на проекти по европейските рамкови програми и организиране на системата от национални контактни лица с осигурено финансиране на дейността им.	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
9.1.5. Включване на двустранното и многостранното институционално сътрудничество като критерий при институционалната акредитация и мониторинга на научните дейности на НО и ВУ	2024-2025	-	-	МОН НАОА

<p>9.1.6. Разработване и изпълнение на схема за финансиране на проекти, получили „Печат за качество“ на ЕК.</p>	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ЕФРР, НПВУ	МОН ФНИ МИР
<p>Дейност 9.2. Разширяването на участието на българските учени и научни колективи в двустранното и международното научно сътрудничество</p>				
<p>9.2.1. Пълноценно реализиране на схемите (национални и институционални) за двустранно научно-техническо сътрудничество, произтичащи от подписани двустранни спогодби. Разширяване на географския обхват и добавяне на нови дейности – нови типове проекти, двустранни семинари, програми за специализация, съвместни докторантски и постдокторантски програми и др.</p>	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ФНИ
<p>9.2.2. Използване на възможностите за европейски и международни програми за мобилност на учените и разширяване популяризирането на тези възможности чрез Европейската мрежа за мобилност и националния портал Euraxess.</p>	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети-	-	ВУ НО
<p>9.2.3. Финансова подкрепа за организиране на международни научни форуми в страната.</p>	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
<p>9.2.4. Поддържане и разширяването на участието в международни организации в областта на НИРД.</p>	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
<p>Дейност 9.3. Въвеждане на контрол върху спазването на принципите на научната етика на основата на Европейската харта на учения и Етичния кодекс на учения</p>				
<p>9.3.1. Въвеждане на изискване за наличие и спазване на принципите за Европейската харта за изследователи, Кодекса за поведение при подбор на изследователи и Етичния кодекс на учения от научните организации и висшите училища при кандидатстване за публично финансиране</p>	2024-2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН НО ВУ

Дейност 9.4. Интензифициране на връзките с българската научна диаспора

9.4.1. Поддържане на информационна база данни с български учени, работещи в чужбина.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
9.4.2. Привличане на българските учени като външни експерти при подготовка на национални и регионални стратегически документи, разработване на програми и планове за развитие, при оценяване на проекти и др.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН
9.4.3. Регулярно организиране на специализирани научни прояви с участие на български учени от чужбина.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	НО и ВУ

Специфична цел 10. Значително интензифициране на връзките на науката с образованието, бизнеса, държавните органи и обществото като цяло**Дейност 10.1. Засилване на връзките на науката с образованието на всички нива**

10.1.1. Създаване и реализиране на национални и институционални програми за стимулиране популяризирането на науката и научните изследвания сред ученици и създаване на партньорства.	2025	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН ВУ НО
---	------	----------------------------------	----	-----------------

Дейност 10.2. Повишаване информираността на обществото за достиженията на науката и за научните аспекти на актуални проблеми

10.2.1. Организиране представянето на световни научни постижения (напр. на учени, удостоени с Нобелова награда) пред ученици, студенти и пред обществото.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	ВУ и НО
10.2.2. Популяризиране на върховите достижения на български научни организации, научни групи и учени.	постоянен	В рамките на утвърдените бюджети	ДБ	МОН НО ВУ

Индикатор	2022	2023	2024	2025
Процент публикационна активност в международните бази данни с научни публикации в съавторство с учени от чужбина	43,97%	44,49%	44,70%	45,00%
Привлечени средства по рамковата програма на ЕС, на година, в евро на глава от населението	8,76%	9%	9,5%	10%
Брой изпълнявани двустранни проекти	50	55	60	65

PROEKT